

כיקרוב

בלימוד החסידות ובדרכי החסידות

ראשי
אלפי
ישראל

ההתקשרות לצדיק

תשובת משה לקורח
ועדתו מאת הגה"ח
ר' יואל כהן

ודבקת בו

התוועדות לג' תמוז
עם הגה"ח ר' חיים
שלום דייטש

אם ראשונים כבני מלאכים

אורות נפלאים
מתורת החסידות
לדף היומי

ערב יום ההילולא ג' תמוז, שיחה מרתקת עם הגה"ח הרב שלום דובער הלוי וולפא, מחבר סדרת הספרים 'שמן ששון מחבר'יק', חושפת מסכת עשירה ומפעימה של קשרים פנימיים שפיעמו במשך שנים בין גדולי ישראל מכל החוגים לבין הרבי. סיפורים מופלאים, התבטאויות נדירות בכתב-יד, עדויות מרגשות

נותנים לך אוצר

פרטים בעמוד אחרון

קורח

המעשה עיקר אבל צריך גם כוונה ורגש

עם העולם. הכהן הגדול הוא יהודי נעלה ומרומם, ולכן נבחר לכך אהרן דווקא (ומזרעו אחרי), יהודי מיוחד, בעל נשמה מיוחדת, שניתנו לו מלמעלה התכונות המתאימות לכך.

על זה טענו קורח ועדתו "מדוע תנשאור! לדעתם אין צורך בכהן גדול יחיד ומיוחד, הפרוש מן העולם. אמנם יש עבודות שכהן גדול צריך לעשות (כגון הקרבת מנחת חביתין, עבודת יום הכיפורים וכו'), אך הדבר יכול להתבצע על-ידי מאתיים וחמישים איש, בתורנות. לא צריך איש אחד מרומם וקדוש, אלא די במאתיים וחמישים יהודים רגילים.

במעשה המצוות כולם שווים

במחלוקת זו, על תפקיד הכהן הגדול, טמון ויכוח עמוק הקשור לכללות התורה והמצוות.

בכל מצווה יש מעשה המצווה ויש כוונת המצווה. לדוגמה, במצוות תפילין יש המצווה המעשית, להניח תפילין כשרות על היד ועל הראש, ויש כוונת המצווה - "לשעבד המוח והלב" (ש"ע או"ח סכ"ה), המשכת ד' מוחין העליונים (תניא פמ"א), ולמעלה בקודש כוונות נעלות ועמוקות יותר ויותר. כך בכל מצווה ומצווה. מבחינת מעשה המצווה אין שום הבדל בין יהודי אחד למשנהו. בתפילין של הצדיק הגדול ביותר יש אותן ארבע פרשיות של

מחלוקת קורח, שעליה מספרת פרשתנו, אירעה אחרי מעשה המרגלים, כפי שנאמר ב'סדר עולם' (מובא ברשב"ם ותוספות ב"ב קיט,א). נדרש כאן הסבר מדוע המתין קורח עם מחלוקתו עד אחרי מעשה המרגלים, והרי קורח חלק על כהונת אהרן שהתחילה הרבה קודם לכן.

הציווי של הקב"ה שהכהונה תילקח מהבכורים ותינתן לאהרן ובניו היה במתן תורה, או על כל פנים ביום הקמת המשכן (זבחים קט"ב), והתחלת כהונתם בפועל הייתה בוודאי בראש חודש ניסן, היום השמיני למילואים (ירושלמי יומא פ"א ה"א). ואילו מעשה המרגלים היה כמה חודשים אחר כך, והסתיים בתשעה באב (תענית קט"א). אם כן, מדוע המתין קורח זמן רב כל-כך?

בהכרח לומר שרק אחרי מעשה המרגלים נוצר המקום לטענותיו של קורח, ואילו קודם לכן לא היה לו בסיס לחלוק על משה רבנו. ואם כן, נשאלת השאלה: מה הקשר בין מעשה המרגלים למחלוקת קורח?

כהונה גדולה בתורנות

גם עצם הטענה של קורח ועדתו דורשת הסבר. קורח קיבץ אליו מאתיים וחמישים נשיאי עדה, וטענתם הייתה: "כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תנשאור על קהל ה'" (קורח טז,ג). ולא מובן: לכאורה הם מחו נגד ה'התנשאות' והמינוי של הכהן הגדול, בנימוק שכל העדה שווים ואין מקום לפערי מעמדות, בה בשעה שהם עצמם היו "נשיאי עדה"!

יתרה מזו: במחלוקתם הם באו בתביעה להיות בעצמם כהנים גדולים, וכמו שאמר להם משה (שם י) "וביקשתם גם כהונה", וכמאמר המדרש (במדב"ר יח,ח) "מאתיים

וחמישים איש מבקשים כהונה גדולה!" אם כן, מה מקום יש לטענתם ש"כל העדה כולם קדושים... ומדוע תנשאור" - הרי הם סותרים את עצמם מיניה וביה! אם כולם שווים, "ומדוע תנשאור", איך הם יכולים להתנשא ולדרוש לעצמם כהונה גדולה? (הם היו צריכים לטעון שהם ראויים יותר מאהרן לתפקיד, ולא שכל בני העם שווים).

מזה מוכח שקורח ועדתו לא התנגדו לחלוטין לעצם העובדה שיש מי שעומדים במדרגה גבוהה יותר, אלא הם התנגדו רק לאופן ה'התנשאות' כפי שהיה בכהונת אהרן, ונגדה הם טענו "ומדוע תנשאור". הם סברו שצריך להיות תפקיד של כהן גדול, אבל באופן אחר. ניתן להבין זאת מעצם דרישתם שכל מאתיים וחמישים האנשים יהיו כהנים גדולים. כיצד ייתכן הדבר? - על-ידי שיתחלפו ביניהם. לטענתם לא צריך להיות כהן גדול אחד קבוע, אלא מאתיים וחמישים איש יעשו את התפקיד בתורנות, בכל פעם מישהו אחר.

בדרישה זו מתבטאת גישה שונה לחלוטין למהות תפקידו של הכהן הגדול:

תפקיד הכהן הגדול, כפי שהיה אהרן הכהן (וכך בכהנים הגדולים שבאו אחרי), הוא באופן ש"מן המקדש לא יצא" (אמור כא,יב), "יהיה ביתו בירושלים ואינו זז משם" (רמב"ם הל' כלי המקדש פי"ה ה"ז). היה עליו להיות עסוק תמיד בקדושה בלי שיהיה לו עסק

הרי הם סותרים את עצמם מיניה וביה! אם כולם שווים, "ומדוע תנשאור", איך הם יכולים להתנשא ולדרוש לעצמם כהונה גדולה?

תפילין כמו אצל היהודי הפשוט ביותר (יש הידורי מצווה שבהם יכולים להיות הבדלים גדולים, אבל בעיקרי המעשה כולם שווים). לעומת זה, בכוונת המצווה יש הבדלים עצומים - יש מי שאינו יודע לכוון כלל; יש יהודי שמכוון כוונה פשוטה; ויש יהודי נעלה יותר המכוון כוונה נעלית יותר וכו'.

נמצא שהמעשה הגשמי שווה בכלם, ואילו בכוונה הרוחנית יש חילוקי דרגות. אם כן, הכהן הגדול, שהוא יהודי מרומם משאר בני ישראל, תפקידו שייך לתחום של השפעה רוחנית לישראל - לעורר בנשמות ישראל צימאון ותשוקה לאלוקות, להעניק להם כוונה וחיות בתורה ומצוות, דבקות בה' באהבה ויראה וכו'.

זו גם משמעות הציווי שנאמר לאהרן הכהן "בהעלותך את הנרות", ומבואר בחסידות שנוסף על הדלקת נרות המנורה בגשמיות הייתה בזה גם עבודה ופעולה רוחנית: 'הנרות' הם נשמות ישראל, כמו שנאמר "נר ה' נשמת אדם" (משלי כז). "בהעלותך את הנרות" היינו לפעול עלייה רוחנית בנשמות ישראל - "כללות נשמות ישראל נקרא מנורה ויש בה בחינת ז' נרות... והנה אהרן הוא המדליק את הנרות הללו... והוא ממשך להעלות אהבה עזה לה'" (לקו"ת ר"פ בהעלותך).

זו הסיבה שהכהן הגדול היה צריך להיות דווקא אהרן הכהן, יהודי קדוש ומרומם ש"מן המקדש לא יצא", שכן דווקא יהודי שהוא

המשך בעמוד 4

החכם עיניו בראשו... מביאים את בית המדרש הביתה!!!

קנית 'אוצר החכמה'?
הנך זכאי לרכוש
את 'מפרשי האוצר' -
המוצר החדש מבית
'אוצר החכמה'
< מידע נוסף באתר >

©MishpachaART

חודש הספר העברי ב'אוצר החכמה' הנחה של 40% ברכישת התכנה

ט"ו סיון - ט"ז תמוז 8/7/20 - 7/6/20

כשבתי המדרשות נסגרו על מנעול ובריה ורבים נאלצו לשהות כל שעות היום בביתם, היו כאלה שיכולת הלימוד שלהם לא נפגעה כלל! לרשות לקוחות 'אוצר החכמה' עמדו כ-105,000 ספרי קודש, המוצגים דף אחר דף כצורתם המקורית. אז אל תגידו לכשאפנה אקנה... **נצלו את ההזדמנות!**

אוצר החכמה

הספרייה היהודית הממוחשבת הגדולה בעולם

www.otzar.org | otzar@otzar.biz | 02-5866078

ביהודי מרומם וקדוש כאהרן, כדי לפעול עלייה רוחנית בכלל ישראל.

אבל לאחר מעשה המרגלים, כשמשה רבנו הבהיר שיש להיכנס לארץ דווקא, שכן "טובה הארץ מאד מאד", ושדווקא במעשה המצוות 'תופסים' בקב"ה, טענו קורח ועדתו: אם כך, הלא "כל העדה כולם קדושים ובתוכם הוי"ה" - 'הוי"ה', שם העצם של הקב"ה, נמצא לא ביהודים המרוממים, העוסקים ברוחניות, אלא דווקא 'בתוכם', ב"כל העדה", ביהודים הפשוטים המקיימים מצוות מעשיות. אם כך, עולה הטענה: "ומדוע תתנשא על קהל ה'?"

משמעות הטענה כפולה:

א. "מדוע תתנשא" - מלשון לְנִשָּׂא ולרומם. כלומר, מדוע מבקשים הצדיקים (משה ואהרן, ודוגמתם בכל הדורות) לפעול עלייה רוחנית בכלל ישראל, "בהעלותך את הנרות"? לשם מה נחוצים חיות ורגש רוחניים? בשביל מה צריך תשוקה וגעגועים לרוחניות? ב. ומכיוון שאין בזה צורך, "מדוע תתנשא" כפשוטו - מה החשיבות וה'ייחוס' שלכם? כל מעלתכם על שאר ישראל היא בעניינים הרוחניים, אבל הלא המעשה הוא העיקר ולא הרוחניות!

דרושה דירה מוארת

על הטענה הזאת השיב משה רבנו: "בוקר ויודע ה' וגו'" (קורח טז,ה). רש"י מפרש: "אמר לו משה, גבולות חלק הקב"ה בעולמו, יכולים אתם להפוך בוקר לערב? כן תוכלו לבטל את זה. שנאמר ויהי ערב ויהי בוקר ויבדל, כך ויבדל אהרן להקדישו וגו'".

פירוש הדברים: משה מבאר כאן מהי המעלה של אהרן, הצדיק, לגבי שאר ישראל. הוא מבהיר שזה כמעלת הבוקר על הערב. אכן, ודאי שעיקר עניין המצוות הוא העשייה הגשמית, המעשה בפועל, ובזה 'תופסים' את הקב"ה והמעשה ממשיך את הקדושה; אבל בזה גופא יש אפשרות שהמצוות יהיו בבחינת 'בוקר' - מצוות מאירות, או בבחינת 'ערב' - חשוכות.

הם טוענים: "מדוע תתנשאו"? מה הצורך בחיות הרוחנית שהחסידות נותנת בעבודת ה' מה הצורך באמרות ובתורות החסידיות?

כאשר יהודי מקיים מצוות בלי כוונה לשם שמים, אלא מתוך פנייה ואינטרס אישי, אמנם יש בזה קדושה, אבל אין היא מאירה, והיא בבחינת 'ערב', חושך. הפנייה, הנובעת מיצר הרע, מצד הקליפה, מכסה ומעלימה ומסתירה את הקדושה שבמצווה. וכך בלימוד התורה שלא לשמה - זוהי תורת ה', אבל היא שרויה ב'גלות' בתוך הקליפה שמצד הפנייה של האדם הלומד, בבחינת 'גלות השכינה' (בניגוד לחכמות אחרות, שאין בהן כל קדושה, הרי בתורה הנלמדת מתוך פנייה נמצאת השכינה, קדושת התורה, אבל היא בגלות, בהסתר).

ואפילו כשהאדם אינו לומד מתוך פנייה שמצד הקליפה, אלא שחסרה אצלו הכוונה החיובית 'לשמה', כדי לדבוק בה, עדיין יש כאן 'חושך', וקדושת התורה אינה מאירה בגלוי (תניא פל"ט). לכן יש צורך בכוונה וברגש רוחניים בלימוד התורה וקיום המצוות, כדי שהקדושה שבהן תאיר בגלוי.

אכן, "נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים", אבל דירה ראויה לשמה צריכה להיות מוארת; אי-אפשר לדור בדירה חשוכה! לכן כדי להגשים את הכוונה "להיות לו דירה בתחתונים" יש למלא אחר שני תנאים: א. כשם שבדירה בגשמיות האדם נמצא ודר בה בכל עצמותו, כך בנמשל יש להמשיך בעולם הזה הגשמי את עצמותו של הקב"ה, וזה נעשה על-ידי המצוות המעשיות בפועל דווקא. ב. הדירה צריכה להיות מוארת, שהאלוקות תאיר בגלוי, ולצורך זה

בעצמו קדוש ומרומם, שעסוק כולו ברוחניות, בכוחו לפעול עלייה ורוממות רוחנית בכלל ישראל.

[אמנם הדלקת המנורה בגשמיות יכולה להיעשות גם על-ידי כהן הדיוט, אבל הציווי נאמר לאהרן. זאת ועוד: גם כל הכהנים הם מרוממים וקדושים, מעין ובדוגמת הכהן הגדול, ולכן קורח ועדתו חלקו לא רק על הכהונה הגדולה אלא על הכהונה בכלל].

כנגד זה טענו קורח ועדתו: מה הצורך בעלייה רוחנית? הלא העיקר הוא המעשה בפועל, שיהודי ילמד תורה ויקיים מצוות בפועל, יניח תפילין כשרות וילבש ציצית כשרה וכו', ורצוי אף לקיימם בהידור, אבל העיקר הוא העשייה והקיום של מצוות ה' בפועל ממש, ואילו עניינים של כוונה ורגש רוחניים אינם חשובים כל-כך.

מכאן נבעה התנגדותם לכהונת אהרן. אמנם יש פעולות שצריכות להיעשות על-ידי כהן גדול, אבל לזה אין צורך באהרן דווקא, יהודי קדוש ומרומם, אלא לטענתם ראוי שחמישים ומאתיים איש יעשו זאת בתורנות. גם הם יכולים לעשות את הפעולות הגשמיות, בלי ההשפעה הרוחנית על כלל ישראל, כי אין צורך בעלייה רוחנית זו.

טעות המרגלים

מניין השתרשה בליבם הטעות שאין צורך בעלייה רוחנית? הדבר נולד אצלם כתוצאה וכמסקנה ממעשה המרגלים, ולפי זה יובן מדוע מחלוקת קורח התעוררה רק לאחר מעשה המרגלים.

המרגלים לא רצו להיכנס לארץ ישראל וביקשו להישאר במדבר, למרות שיש הרבה מצוות התלויות בארץ, תרומות ומעשרות, שמיטה ויובל ועוד, שכן המרגלים סברו שהעיקר הוא העבודה הרוחנית ולא קיום מצוות מעשיות בגשמיות. בהיותם במדבר היו בני ישראל מנותקים מעניינים גשמיים, מאכלם היה מן, לחם מן השמים, והיו יכולים להיות עסוקים כל היום בעניינים רוחניים - להתבונן בגדלות ה', לייחד ייחודים, לעורר אהבת ה' ויראת ה' וכו'.

הם ידעו שעם כניסתם לארץ ישראל ייפסק הסדר הניסי של המן, הלחם מן השמים, והם יצטרכו להתחיל לעמול לפרנסתם, לחרוש ולזרוע וכו', לעסוק בכל ל"ט המלאכות של עובדין דחול, "תנא סידורא דפת נקט" (שבת עד,ב), והעיסוק הזה בגשמיות ינתק אותם מעיסוקיהם הרוחניים. טענו המרגלים: הרוחניות היא העיקר! הם מוותרים על המצוות המעשיות התלויות בארץ, ומעדיפים להישאר במדבר ולעסוק אך ורק בעניינים רוחניים.

על כך ענו להם כלב ויהושע: "טובה הארץ מאד מאד" (שלא יד,ז)! הכוונה העליונה אינה בהתבוננות וברגשות רוחניים, אלא "נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" (תנחומא נשא טז, וכמבואר בתניא פרק לו), ולכן רצון ה' הוא במצוות המעשיות דווקא, המעשה הוא העיקר. וזהו "טובה הארץ מאד מאד" - טוב בלי גבול, שכן על-ידי מעשה המצוות דווקא 'תופסים' בקב"ה ממש.

אם יהודי יכוון את הכוונות הנעלות ביותר אך לא יניח תפילין בפועל (אפילו באונס, שהרי "כמאן דעביד לא אמרינן") - לא יצא ידי חובתו, ולא המשיך את קדושת המצווה. לעומת זה, כאשר יהודי מניח תפילין כשרות, ואפילו אם לא כיוון את הכוונה - הרי שהוא דבק בקב"ה, והוא מברך "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו" - הוא המשיך את קדושתו של הקב"ה על-ידי מעשה המצווה. הקדושה העליונה אינה נמשכת על ידי כוונות רוחניות אלא דווקא על ידי מעשה המצוות בפועל בגשמיות.

בכך ביארו כלב ויהושע ומשה רבינו מדוע יש לוותר על כל היתרונות הרוחניים שבמדבר וללכת לארץ ישראל, כדי לקיים בה את המצוות המעשיות התלויות בארץ, שכן "טובה הארץ מאד מאד" ("ע"פ לקו"ת שלח לז,א).

בעקבות זאת התעוררה טענתם של קורח ועדתו. קודם מעשה המרגלים לא היו לקורח ועדתו כל טענות. הם הבינו שיש צורך

על כל צעד ושעל

לפני שנישאתי (עם בת הגה"ח ר' שלום דובער הלוי וולפא, המתראיין בגיליון זה של 'כי קרוב'), זכיתי ללמוד בחצר הרבי כשש שנים. באותן שנים הייתי פעיל מאוד בקרב הקהילה הישראלית באחת השכונות בברוקלין. יחד עם עוד כמה חברים היינו מארגנים שיעורים בבתים, מכשירים מטבחים, קובעים מזוזות ומארגנים אירועים גדולים בחגים.

אחרי תקופה הגיע לאותה שכונה שליח קבוע, הוא היה אמריקאי ופעל בעיקר עם דוברי האנגלית ואנו המשכנו לעבוד ביחד איתו עם הישראלים ודוברי העברית. לאחר נישואיי עברתי לגור בארץ ואחרי כמה חודשים קיבלתי שיחת טלפון מהשליח בברוקלין שמבקש ממני לבוא ולעבוד ביחד איתו כמנהל הפעילות הישראלית.

היה זמן זמן מה לאחר ההסתלקות בג' תמוז תשנ"ד. החלטתי עם זוגתי שניסע לאוהל של הרבי, ניפגש שם עם השליח ונבדוק את האפשרות. כיום שבו היינו אמורים להיפגש, נסענו לאוהל של הרבי, התפללתי שם ואמרתי: רבי, אני רוצה להיות שליחך. אם השליחות שלי כאן בברוקלין, אני מבקש שיסדרו העניינים ונוכל להשאר כאן בשליחות. ואם זה לא המקום שלי, אנא לעזור רחמים שבקרוב מאוד נדע מה המקום הנכון עבורנו.

יצאנו מהאוהל והתקשרתי לשליח לקבוע איתו מתי נפגשים, ובטלפון הוא אמר לי: "ממש לא נעים לי, אבל אני חושב שוב על כל העניין ואני חושב שלא אוכל לעמוד בנטל הכלכלי של הבאת עוד זוג לפעילות". הוא היה בטוח שאכעס או אפגע, אבל מיד אמרתי לו: תודה רבה, כנראה שזו התשובה של הרבי אלינו שהשליחות שלנו לא כאן.

חזרנו לארץ וכמה ימים אחר כך פגש אותי חבר טוב ואמר לי שהרב יוסף קנטור, השליח הראשי לתאילנד, מחפש זוג לניהול הפעילות בקרב המטיילים בתאילנד. תאילנד נשמעה לי כמקום הזוי. עוד לא היו אז כל כך הרבה ישראלים שטסים לשם וזה היה די מפחיד. חזרתי הביתה ואמרתי לאשתי שהציעו לנו שליחות בתאילנד, והיא מיד אמרה לי: הבה נבדוק במה מדובר. צלצלנו לרב קנטור וסיכמנו שנגיע לשליחות שם, בשלב ראשון לשלושה חודשים. וברוך ה', כיום, אחרי יותר מעשרים וחמש שנים במקום, עדיין לא תמו שלושת חודשי הניסיון הללו...

בשבועות הראשונים לשליחותנו התחלנו לעבוד על פרסום שנועד להביא לידיעת המטיילים שיש בית חב"ד בבנגוקוק. ניגשתי לרחוב הקאוסן המפורסם בין המטיילים, ורציתי לתלות בו שלט ועליו חץ המפנה לבית חב"ד הנמצא ברחוב המקביל. באתי בתמימות לתלות את השלט ומיד כל בעלי החנויות באזור קפצו עלי ואמרו לי שאי אפשר לתלות שלטים, בתאונה שכבר יש יותר מדי שלטים באזור. הגעתי שוב למחלת בלילה מאוחר, אבל שוב הגיעו אנשים מהאזור ולא הניחו לי לתלות.

באותם ימים היה מקרה בו בחור ישראלי שכח במונית מקומית תיק ובו 20 אלף דולר במזומן, כמה יהלומים ומסמכים. כל הישראלים באזור ניסו לעזור לו לחפש, אבל הסיכוי למצוא מונית מסויימת בבנגוקוק קלוש מאוד. בלילה ביקשתי מאשתי שתכתוב לרבי ותבקש ברכה שאצליח לתלות את השלט וגם ברכה עבור היהודי הזה שימצא את התיק עם כל רכושו אשר אבד לו.

יצאתי לרחוב עם השלט, והנה בדיוק באותו מקום שבו רבו איתי בימים הקודמים, פתאום אחד השכנים סילק אותי בפעמים הקודמות הוציא לי סולם שיהיה לי יותר קל לעלות, ועוד שכן עמד וכיוון אותי בדיוק איך לתלות. ראינו בעינינו כיצד הברכה מתקיימת.

חזרתי לבית חב"ד והטלפון מצלצל. מישו דיבר איתי בתאית (השפה המדוברת בתאילנד) והזכיר את השם יצחק, זה השם של הבחור שאיבד את התיק. באותה עת לא ידעתי עדיין את השפה ורק הצלחתי לבקש מהאיש לתת לי מספר טלפון. רשמתי את המספר ויצאתי לרחוב לחפש מקומי שמדבר אנגלית שיבוא לדבר עבורי ולתרגם. צלצלנו למספר והאיש אומר לנו שיש בידיו תיק עם מסמכיו של יצחק, והוא נתן לנו כתובת של חנות מסוימת בעיר. לקחתי מיד את יצחק איתי ונסענו לשם. כשהגענו, בעל החנות סיפר לנו שנהג מונית עבר לידם וזרק את התיק לחנות שלהם. יצחק בדק את התיק והיה שם כמעט כל הכסף המזומן וכן כל היהלומים והמסמכים.

ברוך הוא אמר לי: "ברוך ה' שכתבתם לרבי, בלי זה אין סיכוי שהייתי מקבל את הכסף בחזרה. חבל שלא עשינו את זה כמה שעות קודם, כי אז היינו מקבלים גם את הכסף שהם כבר הספיקו לקחת..."

על קיום המצוות להיות מתוך כוונה ורגש רוחניים של אהבה ויראה.

לשם כך יש צורך באהרן, הכהן הגדול, הצדיק והקדוש, המרומם מעניינים גשמיים, שהוא בבחינת "מן המקדש לא יצא", שהוא פועל בכלל ישראל את ההעלאה והרוממות הרוחנית.

חשיבות הדבקות בצדיק

השאלה שבה אנו עוסקים, בעניין מקומם של הכוונה והרגש הרוחניים מול קיום המצוות וההלכה במעשה בפועל - קיבלה התייחסות מיוחדת בדורות האחרונים בעקבות דרך החסידות שהתחדשה על-ידי הבעש"ט ותלמידיו. החסידות שמה דגש על הכוונה והרגש ועל ההתעלות הרוחנית בעבודת ה': שהתפילה תהיה מתוך חיות והתלהבות, שקיום מצווה ולימוד תורה יהיו מתוך כוונה אמיתית לשם שמים, ומתוך אהבת ה' ויראתו.

בחסידות חודש גם מעמדו הרוחני של 'הכהן הגדול', היהודי הקדוש והמרומם מן העולם, הלא הוא הצדיק, הרבי, שכדוגמת הכהן הגדול - "מן המקדש לא יצא", וכל כולו שקוע ומסור לעיסוקים רוחניים, ועל-ידי עבודתו הרוחנית הנעלית הוא מרומם את היהודים הפשוטים הדבקים בו ופועל בהם עלייה רוחנית, "בהעלותך את הנרות".

זוהי ההוראה הנלמדת משתי הפרשיות שלח וקורח יחד, שכשלו מדים את שתי הפרשיות נשללות שתי טעויות:

יש הטועים (כטעותם של המרגלים) וחושבים שאין חשיבות רבה כל-כך בהקפדה על קיום כל קוצו של יו"ד מהשולחן ערוך. זה נראה בעיניהם טכני, והם סבורים שהעיקר הוא הכוונה והרגש הטוב, "רחמנא ליבא בעי"; העיקר הוא שיש ליהודי התעוררות והתלהבות ודבקות.

אחרים טועים בצד ההפוך (כטעותו של קורח): נדמה להם שהעיקר הוא לקיים את המצוות עם כל דקדוקי ההלכות בפועל, המעשה הוא העיקר, שבזה דווקא נקשרים עם הקב"ה - "ובתוכם ה'". הם טוענים: "מדוע תתנשא? מה הצורך בחיות הרוחנית שהחסידות נותנת בעבודת ה'? מה הצורך באמרות ובתורות החסידיות? מה הצורך בדבקות בצדיק? העיקר הוא קיום השולחן ערוך בפועל ממש ותו לא!

מלמדות אותנו שתי הפרשיות שלח וקורח יחד שהאמת היא שיש הכרח בשני הדברים: אמנם המעשה הוא העיקר, ודווקא על-ידו תופסים את עצמותו של הקב"ה, עצם הקדושה, אבל כדי שהקדושה תאיר בגלוי, שיהיה "בוקר ויודע ה'", לשם כך צריכים רגש רוחני, אהבת ה' ויראת ה', ואת זאת מקבלים מהכהן הגדול ש"מן המקדש לא יצא".

לכן יש צורך בשני הדברים, הן מעשה המצווה הן כוונת המצווה, גוף המצווה עם הנשמה והחיות של המצווה, ודווקא על-ידי שניהם יחד נשלמת הכוונה העליונה להיות לו יתברך דירה בתחתונים.

(ע"פ לקוטי שיחות כרך ד, עמוד 1048; אוצר לקוטי שיחות שיחה ג' לפרשת קרח; כרך ח, עמוד 111 הערה 68)

לְתַת
לְאִיִּם
פֶּאֶר תַּחַת
אִפְר
נִשְׁמָן שִׁשׁוֹן
תַּחַת אֵבֶל

ערב יום ההילולא ג' תמוז, עלינו לשיחה מיוחדת עם הגה"ח הרב שלום דובער הלוי וולפא שליט"א מתוך התמקדות בסדרה העשירה והמונומנטלית שחיבר, 'שמן ששון מחבריך', אודות הקשרים המיוחדים שבין הרבי לבין גדולי ישראל • מה כתב הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בכתב ידו על הרבי • מה אמרו האחים הקדושים האדמו"רים לבית גור זצ"ל על השתתפותם האישית בשמחת נישואי הרבי • כיצד התבטא האדמו"ר ה'שפע חיים' מצאנז זצ"ל על הרבי • ומה היה הביטוי הנדיר שיצא מפי ראש ישיבת מיר הגר"נ פרצוביץ זצ"ל על הרבי • דבריהם הם זכרונם

ב. אלקנה

ין עוד יהודי בעולם, שמאות גדולי ישראל מכל החוגים קראו לפניו קדוש וברוך. גדולי האדמו"רים, ראשי ישיבות ליטאיות וגדולי המקובלים. כל אלו דבקו בו כאשר הכירו בקדושתו, בגאונותו בנגלה ובקבלה, ובמופתים המתגלגלים בחדרו. מהם שכבר נתפרסמו הדברים ברבים, כגון האדמו"רים לבית אביחצירה, גור, צאנז, לעלוב, או הגאונים הבקיאים בכל חדרי תורה, הגר"ח קרייזוירטה, הגרא"ח צימרמן והגרש"י זיין.

אבל יש ביניהם גם כאלו, שאף אחד לא מעלה על דעתו שהיה להם איזה קשר עם הרבי מליובאוויטש.

מעטים התוודעו לידידות שבין הרבי לבין הגאון האדיר רבי יצחק הוטנר זצ"ל. שמלבד לימודו בחברותא עם הרבי במשך שנים רבות, המשיך להתכתב עמו עשרות שנים בסוגיות עמוקות של הלכה וקבלה, עד שהעיד על עצמו שעולמו הנפשי שתול על מעייני חב"ד, כפי שמופיע במכתבו אל הרבי.

כיוצא בזה, היה זה המקובל רבי משה יאיר ווינשטוק זצ"ל, שבערב יום כיפור ישב ביחידות עם הרבי לברר סוגיות בקבלה, ואשר מפני ציווי הרבי כתב פירוש על האידרות, כולל הסיפור המרטיט והמבהיל שסיפר בעצמו על מה שקרה לו כשלא מיהר לבצע את זה.

הלא דבר הוא שהגאון עובד ה' רבי יהודה זאב סגל ממנצ'סטר זצ"ל, היה קשור עם הרבי בכל נימי נפשו, והיה מריץ שאלותיו על כל צעד ושעל, בין לגבי עבודת ה' שלו, או בעניני החינוך בישיבה שהקים. באותה מידה, לא ברור עד כמה יודעים תלמידי ישיבת פוניבז' המעטירה, שהמשגיח הרוחני של הישיבה בשנותיה הראשונות הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, היה קשור עם ג' דורות של אדמו"רי חב"ד, ולמד תורת החסידות עם זקני החסידים.

מפעמים המה המסמכים בכתב ידו המעידים כי הגאון הרב יהודה זרחיה סגל זצ"ל מתל אביב (שמרן ה"בית ישראל" ורבים מגדולי הדור היו באים להתברך אצלו), עמד בקשר מכתבים רצוף עם הרבי, בהלכה ובקבלה, ושהרבי הציל אותו ביקשו לבדוק את התפילין כשעבר התקפת לב ל"ע, והתברר שיש פסול דוקא במילה 'לבבך'. מבהיל להתוודע לכך שהגאון האדיר רבי משה פיינשטיין זצ"ל, התחיל להניח תפילין דרבנו-תם, רק מפני שהרבי ביקשו, וע"פ בקשתו שלח לו סופר מיוחד שיכתוב עבורו את הפרשיות.

יחידי סגולה מקרב חוגי 'נטורי קרתא' בירושלים יודעים על ההערצה של חברי הבד"צ, הגה"צ ר' דוד יונגרייז זצ"ל והגה"צ רבי ישראל יצחק רייזמן זצ"ל אל הרבי. ועל שעות ארוכות שישב הגאון האדיר רבי דוד שפירא זצ"ל ביחידות עם הרבי, כדי לברר אצלו ענינים עמוקים בסוגיות של קידוש החרדש.

סדרת הספרים 'שמן ששון מחבריך', פרי חיבורו של הגה"ח הרב שלום דובער הלוי וולפא, מוכרת מאוד בקרב מבקשי תורה וחסידות הרוצים לעמוד מקרוב על מסכת הקשרים האיתנה שפיעמה בין הרבי לבין גדולי הדור. הסדרה המתפרסת על פני ארבעה כרכים מפוארים, מכילה כמאה וארבעים פרקים שבהם מסופרים, לא אחת בפרסום ראשון, סיפורים מאלפים אודות סוד שיח שרפי קודש, בין פנים אל פנים ובין בכתב, וכן גילויים מרהיבים אודות הדרכים שבהן ביטאו גדולי הדור האחרון והקודם את הערצתם כלפי הרבי ודמותו הקדושה.

לרגל יום ההילולא ג' תמוז סרנו למעונו של הרב וולפא, היושב בביתו עילית, שתחת ידיו יצאו במרוצת השנים עשרות ספרים בכל מקצועות התורה, וביקשנו לייחד דברים על הסדרה הנפלאה וכן על כמה מהדמויות הנסקרות בה, מחוגים שונים, ככל שידינו מגעת במסגרת יריעה זו.

מאן מלכי

בסוד שיח. כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א באחד מביקוריו אצל הרבי

שיחה תורנית ארוכה. כ"ק אדמו"ר בעל 'פני מנחם' מגור זצוק"ל באחת מפגישותיו עם הרבי

מוקיר רבנן. רבה הראשי של ירושלים עיה"ק ומלפנים רבה הראשי של קזבלנקה, הגאון רבי שלום משאש זצ"ל, בפגישה עם הרבי

במסגרת היריעה הנוכחית לא נוכל כמוכחן לסקור את כל מאה וארבעים הדמויות שקשריהן עם הרבי מתוארים בארבעת כרכי הסדרה. התמקדנו אפוא בכמה בודדים המלמדים על הכלל כולו. אולי נפתח בדמותו של פוסק הדור, הגרש"ז אויערבאך זצ"ל. ידוע שאכן היה ר' שלמה זלמן אהוד ומקובל על כל החוגים. עם זאת, היותו ענק בתורה שכל הווייתו בעולמה של היהדות הליטאית, לא היווה סתירה לאהדה וההערצה הגלויה שביטא כלפי הרבי?

למה שתהיה סתירה? הרי אנו מדברים על איש אמת שכל עניינו הוא לימוד תורת אמת, וממילא הרגיש עצמו מחובר לנושאי דגל התורה של הדור. קדושה נדבקת לקדושה ואמת נדבקת לאמת. הגרש"ז כותב בכתב ידו על הרבי: "האדמו"ר המופלא והמיוחד בדורנו בתורה ובהנהגה... אשר בדור הזה הוא מגדל אור, המאיר ומפיץ קרני אור של אמת ואמונה, בלבותיהם של ישראל די בכל אתר ואתר, ומחדיר בהם אור תורת ה' וזיו מצוותיה". מי שמרגיש כך כלפי הרבי כל מילה נוספת אודותיו מיותרת. כששמע פעם דיבורים נגד הרבי, אמר: "איך אפשר לדבר על מנהיג של עשרות אלפי משפחות בכל העולם".

בני משפחת הרבנית אויערבאך ז"ל (משפחת רוחמקין) סיפרו לי על ההתרגשות הרבה בה קיבל הגרש"ז את הדולרים ששלח לו הרבי כמה פעמים, ואשר שמר אותם במקום מיוחד.

אספר כאן על רגע עם הגרש"ז שהותיר עלי רושם רב. הורי ז"ל גרו בשכונת רחביה, הגובלת עם שערי חסד, והיינו מתפללים בימי החול בבית כנסת הגר"א, שם היה מתפלל הגרש"ז. בשנת תשנ"ב, כשהתקיימה סעודת שבע ברכות לאחד מבני המשפחה, הגיע הגרש"ז להשתתף בשמחה. ניצלתי את ההזדמנות, והבאתי לו את אחד הספרים שכתבתי על הרבי. כשמסרתי את הספר אמרתי "מאן מלכי רבנן". הגרש"ז הרים את עיניו ואמר לי בקול, בתקיפות ובנועם: "לא. לא רק מלכי רבנן, מלך כפשוטו".

מלכות נוגעת בחברתה

קשר מיוחד שרר כל השנים בין הרבי לבין אדמו"רי בית גור. ממה נבע קשר עמוק זה, וכיצד הוא קיבל ביטוי אצל כ"ק האדמו"רים, ה'בית ישראל', ה'לב שמחה', ה'פני מנחם' זצ"ל, ולהבחי"ל, האדמו"ר מגור שליט"א?

הקשר בין בית גור לליובאוויטש, התחיל כבר בדורם של כ"ק האדמו"ר מקאצק ותלמידו בעל חידושי הרי"ם, עם רבנו הצמח צדק, והמשיך אחר כך בקשר המופלא בין השפת אמת ושלושת בניו זצ"ל לבין הרבי הרש"ב נ"ע (שניים מהם זכו גם לבקר בליובאוויטש ונכנסו ליחידות). גם ידוע שכאשר נפגש הרבי הריי"צ בהיותו אברך כבן כ"א שנים, עם בעל ה'שפת אמת' בשליחותו של אביו, הרי מיד כשהושיט את היד לנטילת שלום אמר ה'שפת אמת': "אהה! יד קדושה", ואחר כך אמר לו (מבלי שידע מיהו) שבוודאי הוא נכד של הרב בעל התניא.

מיד כאשר הרבי הריי"צ הצליח בחסדי ה' לצאת מאירופה הבורעת, לא נח ולא שקט עד שבעזרת ה' הצליחו מאמציו להציל את הרבי מגור כ"ק האמרי אמת. גם כאשר הגיע לארצנו הקדושה עמד האמרי אמת בקשר חזק עם הרבי הריי"צ בענייני הכלל, כמו הצלת ילדי הפליטים מהמלחמה. כך שהידידות, ההערצה ההדדית והפעולות המשותפות למען כלל ישראל, נמשכות כבר לאורך דורות רבים של גאונים וקדושים נשיאי ישראל.

בשנת תרפ"ט השתתפו שני בניו של האמרי אמת, הבית ישראל והלב שמחה, בחתונת הרבי בוורשה. לימים התבטא הבית ישראל, כי כבר באותו הלילה הבחין בגדולתו העצומה של הרבי. בשנת תרצ"ג נפגש הרבי עם אביהם האמרי אמת בעיירה גור, בשליחות חותנו הריי"צ.

הרבי מגור בעל 'בית ישראל', תמך בכל המבצעים הקדושים של

שיכתוב עוד חיבורים. הגה"ח הרב שלום דובער הלוי וולפא מקבל את ברכת הרבי בעת מעמד חלוקת 'כוס של ברכה'

לחסידיו שהרבי הוא הבעש"ט של דורנו. אין כאן המקום, אבל ידוע על העידוד הרב שקיבל האדמו"ר מוויז'ניץ מהרבי בזמנים עברו. גם אביו בעל הישועות משה' זצ"ל, היה קשור מאוד אל הרבי. כספר מצוטטים דבריו של הגאון רבי מרדכי שלמה שטיינמץ, ראש

הרבי, עודד את מבצע תפילין, עזר במלחמה לתיקון חוק השבת, ודיבר עם תלמידיו על חשיבות לימוד ספר התניא. אחיו בעל ה'לב שמחה' הרבה לבקר בחדרו הקדוש של הרבי עוד לפני שנעשה לאדמו"ר מגור (והייתה לי הזכות לשמוע ממנו אישית על שיחות אלו). כשנסתלק מרן ה'בית ישראל' זצ"ל, הקדיש הרבי שיחה שלמה בשבת קודש, בענין הקשרים בין גור לליובאוויטש, תוך ברכות לבעל ה'לב שמחה' להצלחת הנהגתו בקודש. גם האח הצעיר ה'פני מנחם' זצ"ל היה פעמים רבות ביחידות, למשך שעות רבות, כאשר משיחות אלו אפשר למלא כרכים של דברי תורה וענייני הכלל בכל התחומים. על כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א, התבטא אביו (כשהיה עמו ביחידות אצל הרבי) שהוא "א שטיקל ליובאוויטשער". גם בתקופה שהרבי כבר לא קיבל אנשים ליחידות, הרי הרבי מגור הנוכחי ישב עם הרבי זמן רב, ואח"כ זכה שהרבי יצא וליווה אותו בעיניו עד שנסע. קשה מאוד לתמצת בכמה שורות את הקשרים המופלאים שבין גור לליובאוויטש, ובפרט בדור האחרון. די אם נציין שבספר 'שמן ששון מחברין' חלק א' במהדורה החדשה, הדברים פרוסים על פני 43 עמודים!

סוד שיח שרפי קודש

ברכה מיוחדת קובעת לעצמה מסכת הקשרים ההדדית בין אדמו"רי בית ויז'ניץ לרבי (על דרך הצחות: מעונו של כת"ר כיום הוא ברחוב אדמו"רי ויז'ניץ בעיר התורה והחסידות המעטירה, ביתר עילית). מה ניתן לספר על כך?

אם כבר "על דרך הצחות", אז אספר, שכאשר בני הרה"ת צבי הירש שי' השתדך עם בתו של הרה"ח ר' דוד אופן שי' הגר ברחוב סלונים בביתר, אמרו ה'ליצנים', שיש כאן שידוך בין ויז'ניץ לסלונים...

סיפרתי לעיל, שאביו של הרבי מגור הנוכחי התבטא עליו שהוא "א שטיקל ליובאוויטשער", ועל משקל זה אפשר לומר שהרבי מוויז'ניץ הרה"ק ר' ישראל שליט"א, הוא "א גאנצער ליובאוויטשער". אם תרצו לחוות התועדות חסידית חב"דית ביום יו"ד שבט, י"א ניסן או ג' תמוז, לכו בבקשה לטיש בחצר ויז'ניץ, ותשמעו מהאדמו"ר סיפורי מופת מדהימים על הרבי שבדידו הוה עובדא, וכן תעלו לספירות עליונות בעת שהרבי וחסידיו בחצר ויז'ניץ מנגנים את ארבע הבבות ושאר ניגוני חב"ד. כמה וכמה סיפורים של רוח הקודש מדהימה סופרו על הרבי ע"י האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א, תוך שהוא אומר

כולל ויזניץ בהר נוף בירושלים, אודות הישועות משה' ויחסו אל הרבי: "חוץ מהערכתו לגדלותו של אדמו"ר הגה"ק מליובאוויטש בכל חלקי התורה, נגלה ונסתר, ומגדלותו בקדושה ובפרישות נפלאה - הרי ביחס לגדלותו בהנהגת הציבור, העריך מאוד את עבודתו הגדולה ודאגתו המתמדת להפצת יהדות בכל חלקי תבל, אף במקומות נידחים".

כמו כן נלחם הישועות משה' כארי למען כבוד החסידות, וכמסופר באריכות ב"שמן ששון מחברך".

אחד באחד נגעו

אחד מגדולי וצדיקי הדור הקודם היה האדמו"ר הישפע חיים' מצאנז' זצ"ל. דומה שבינו לבין הרבי היה קשר מיוחד במינו. הגיעו הדברים לידי כך שהוא עצמו התבטא כי הוא חש ומרגיש שהרבי חושב עליו כל יום. מה ניתן עוד להוסיף בהקשר זה?

ראה, בעניין הרבי מצאנז', אני קצת נגוע... כי אחד המחותנים שלי, הרה"ח ר' יעקב משה שפיצר שי', הוא מחשובי חסידות צאנז, והיה מקורב מאד לאדמו"ר בעל ישפע חיים', שהזהירו ללכת ולבקר אצל הרבי בכל פעם שנסע לארצה"ב בשליחות צאנז.

בכלל, קשה מאד לספר אודות איש אלוקים כזה, שעבר את מאורעות השואה ושמר על עצמו במסירות נפש ממש שלא להתגלע במאכלות אסורות, ובכוחות על אנושיים עבד עם תום המלחמה להקים שכינות מעפרא, עד שהקים במחנות הפליטים עשרות ישיבות ובתי תבשיל, עודד את רוחם של הנדכאים, ולבסוף יסד ובנה בארצה"ק את קרית צאנז המפוארת, עם הישיבות ומוסדות החינוך שבה, את בית הרפואה לניאדו ואת מפעל הש"ס האדיר.

האמת היא שגם כאן התחילה הידידות בין ליובאוויטש לצאנז כבר לפני כמה דורות. הידבריי חיים' היה מעריך גדול של רבנו היצמח צדק', והתייחס בחרדת קודש למכתבי התורה שקיבל ממנו, וכמסופר ב"שמן ששון מחברך" כמה ביטויים נפלאים ממנו על היצמח צדק ועל רבנו הזקן. כ"ק אדמו"ר מצאנז, שהיה נינו של הידבריי חיים', עמד בקשר עם הרבי, ובכל פעם שזיהה כאלו שניסו לדבר נגד מלחמות הקודש שניהל הרבי, לשלמות התורה העם והארץ, יצא להגנת ליובאוויטש.

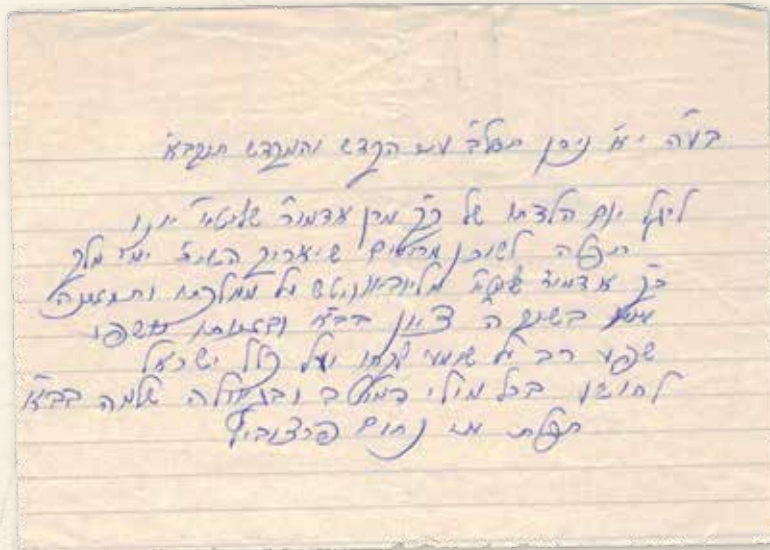
אחד הדברים שהרבי מצאנז היה מתפעל מהם ביותר היה מפעל השליחות עד שהתבטא שמימות הבעש"ט לא היה מופת כזה, וכן היה רגיל על לשונו: "אני מקנא בעבודה של הרבי מליובאוויטש, בכתפיים הרחבות שלו ובנחת רוח שהוא גורם בשמים".

בספר מצוטטים בהרחבה דבריו של הרב יוסף בנימין וויליגער, נאמן בית אדמו"רי צאנז ואיש הקשר בין מלכות צאנז לליובאוויטש, ובהם נאמר בין היתר: "יותר מכל, האדמו"ר מצאנז היה מתפעל מההתקשרות העצומה ומאמונת הצדיקים שיש בליובאוויטש, יותר מכפי שניתן למצוא בכל חצר אחרת או חוג אחר. תמיד היה שח ומדבר על כך בהערצה עצומה. כאשר משהו ניסה לטעון טענות כלשהן על הפרזה כביכול של חסידי ליובאוויטש באמונה ובהתקשרות לרבם, דחה זאת בכל תוקף והיה עונה על כך בחריפות מיוחדת: אדרבה, אצל אחרים העניין חסר".

וכה מסופר בספר בשמו של הרה"ח ר' מאיר אבוחצירא ז"ל מברוקלין, שהיה גם רופא המתמחה בשיטות ריפוי מיוחדות: "בוקר אחר מצלצל הטלפון בביתי ועל הקו נמצא מזכיר הרבי, הרב גורנו. 'שמע', הוא אומר לי, 'התקשרו אלינו ממזכירות הרבי מצאנז, וביקשו שנבקש ממך להגיע אל האדמו"ר השוהה כעת בטקסס, כי הוא אינו חש בטוב. הרבי אמר שתעשה את זה עכשיו'. מובן שמיד יצאתי לדרך. כשהגעתי למקום ובדקתי אותו, גיליתי שאין לו שום דבר (ממה שחששו אז). פניתי אפוא למשמשים ואמרתי להם שבדקתי כל מה שצריך ואיני מוצא דבר. הם ענו לי: 'לא. אנו יודעים בבירור שהוא טובל ממחלה פלוגנית'.

חלק הגון מעולמי הנפשי שתול הוא על מעייני חב"ד. איגרת-נפש לבית של הגר"י הוטנר זצ"ל אל הרבי

ובזכותו יושפע שפע רב על שומעי לקחו ועל כלל ישראל. מכתבו הלבבי של הגר"י פרצוביץ זצ"ל לרגל יום הולדתו השבעים של הרבי זי"ע

"בעוד אנו מדברים, התערב בשיחה האדמו"ר מצאנז עצמו ואמר: 'אתם אינכם שומעים מה הוא אומר? איני טובל מהמחלה, אין לי כלום!' וכולם השתתקו. הכנסתי את מכשירי לתיק והתכוננתי לצאת מהחדר ולשוב הביתה, ואז קרא לי האדמו"ר ואמר לי בזה הלשון: 'לך ומסור בשמי ישר כוח לרבי'".

התפעמות של ראש ישיבה

נחזור ברשותכם ליהדות ליטא. באורח נדיר ידועים המה ביטויי החיבה שיצאו מפי הגר"נ פרצוביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, כלפי הרבי. מה ניתן לספר על כך?

נו, קצת נדיר שראשי ישיבות ליטאים ידברו בגילוי לב על מה שהם

תשל"ב, היום בו מלאו שבעים שנים להולדת הרבי, אמר דברים נפלאים ומופלאים אודות הרבי ודמותו נאדרת ההוד.

מדי דברנו אודות גדולי יהדות ליטא, אי אפשר שלא לאזכר, ולו בקצירת האומר, את העובדה שאינה מפורסמת: ראש ישיבת פוניבז', הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א, ביקר אצל הרבי ונכנס ליחידות בהיכלו. הוא עצמו אמר פעם: "אני מתפעל מגאונותו של הרבי".

אך לאחרונה סקרנו בהרחבה בין דפי 'כי קרוב' אות מסכת השליחות וההשקעה האדירה של הרבי ושלוחיו בקרב יהדות מרוקו. לא נגענו בקשר נשמתי ועמוק ששרר בין הרבי לבין אחד מגדולי יהדות מרוקו, שלימים שימש כרבה הראשי של ירושלים וראש אבות בתי הדין בה, הגר"ש משאש. מה תוכלו לספר על כך?

אמרת "קשר נשמתי עמוק", ואכן זוהי הגדרה נכונה. כאשר אני נזכר בגאון המופלא הרב משאש, אני רואה לנגד עיני את הרב זצ"ל כשהוא כבר בן למעלה מ-90 שנה, ועולה על כיסא גבוה כדי להוריד מהמדף העליון של הספרייה, את התיק עם מכתביו של הרבי אליו. זאת כדי שתהיה לו זכות להיכלל בחלק ג' של הספר "שמן ששון מחברין". הוא ביקש להגיה את הפרק שלו, תיקן והוסיף, והיה מאושר ששמו יזכר לדורות כמי שהיה בקשר עמוק עם הרבי.

לו הזכרת את שמו של הרבי, בביתו של הרב, הבנת פתאום מהי "חרדת קודש". צריך לדעת על מי מדובר כאן. הגר"ש משאש היה בקי עצום בש"ס ופוסקים ונחשב כאחד מגדולי בעלי ההוראה שבדור כבר בהיותו אברך צעיר. ספריו בכל מקצועות התורה קנו להם מקום בכותל המזרח של ספרי הפסיקה, ובהקדמתו לאחד מהם הוא מעיד על עצמו "אוכל לומר בפה מלא שאף רגע אחד לא הלך לריק ח"ו, רק בתורה ומצוות". תפילתו הייתה מילה במילה, ופעם התבטא שמעולם לא התפלל תפילה בלי כוונה (מי יכול לומר כך בדור יתום זה). ועם כל גדלותו של ענק התורה והעבודה, ועם כל הצלחתו ברבנות במרוקו, שכולם, אפילו מלכי הגויים ושריהם היו רועדים לשמו ובאים להתברך מפיו, הרי מהרגע הראשון ששלוחי הרבי הגיעו לצפון אפריקה, היה הרב משאש עושה ככל יכולתו להיות להם "אחיעזר, בעבודת הרבצת התורה והחינוך הכשר" (כלשונו של הרבי במכתב של הכרת הטוב אליו).

הרב משאש עמד כחומה בצורה לימין חסידי חב"ד, גם בעניינים הלכתיים (כגון מקווה בור על גבי בור, פאה נכרית ועוד). וכן נלחם בעד שלמות הארץ. מאמריו ונאומיו אודות הרבי, מוכיחים את הקשר הנפשי שלו כחסידי אמיתי: "זכיתי להכירו ולהיות עמו בקשר מכתבים במשך כשלושים שנה... ידעתי את כוחו הגדול בתורה ובקדושה, כפשוט ובקבלה, דברים שאין להם שיעור בבקיאאות מופלאה. אך למעלה מזה, זכותו הגדולה שהחזיר אלפי אלפים וריכי רבבות ישראל בתשובה שלימה, וקרבת אל הקב"ה, דבר שאין לו אח ורע... לא ראיתי מעולם כדוגמתו".

על ראש ששונכם

אם יורשה לי לשאול, תחת ידי של כת"ר יצאו במרוצת השנים שורה ארוכה של ספרים בכל מקצועות התורה. מדוע מצא לנכון להוציא את סדרת הספרים "שמן ששון מחברין" ומה ראה בעצם חיבור זה? היו ימים שבהם האווירה בקרב שורות היהדות התורנית כלפי ליובאוויטש לא הייתה חיובית. חשבת לעצמי, שאם הם היו מכירים את יחסם של גדולי ישראל האמיתיים אל הרבי, לא היו מעזים לדבר כך, וממילא התחיל להתגבש במוחי הרעיון שמוכרחים להוציא לאור

הרב שלמה זלמן אויערבאך
נשיא ירושלים הובנא

בית יום ה' עיני תש"ב
אני יודע כי את האמור מוכיף בקול יוקן לוי
אנחה יצרה לינארסאן אלוו סאוב ילגו סלי
אף כי לא נכתיב גוף דבריהם לאלי בטלמא דיקה צין
אז נאמר יור מ כלל מנאלי את אלהי וענת יקום אלה אל
דיבם צינת או דברים כי יאמם אל יי אלק יסלף או ד'
= כי אלתו של אלק ויעיג אינם יק אלתו של ה' יידי אלא
שקו לר ודור. וענת אמורה יתק גימם ולמה כי זני
מינו א ינאו ואלר ד' ילם בירו אלקא תלה ואלבאריה
דס הדואל ויהיה יעם אלוזת בנאות ד באע חרל א צין
ובנאות ילם צצרי.
שליה אלן אויערבאך

מאן מלכי. פוסק הדור, הגאון הגדול רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, באיגרת מיוחדת ששיגר לרבי לרגל יום הולדתו השבעים: "שנותיו של מלך ומנהיג אינם רק שנותיו של היחיד אלא שנות דור ודור"

גדולי
הגורב אלוו כף העלון
אור התאם האפארו
איוו אלוו ילם אלתו ורומ
כסאן דרז יואו הילק
התאם בקרומ
התאם ילם אלתו ורומ
אף אלוו ואלתו

ירום כסאו עד ביאת מלך המשיח בקרוב. הגר"מ פיינשטיין זצ"ל בהקדשה אישית יוצאת מגדרו ששיגר לרבי בכתב-ידו על כן חדש של 'אגרות משה'

מרגישים כלפי הרבי מליובאוויטש. אבל כפי שאמרתי לעיל לגבי הגרש"ז, אמת נדבקת לאמת, וגם ר' נחום היה איש אמת ולכן לא חשש לספר על הערצתו לרבי. כשחזר מביקורו אצל הרבי בשנת תשל"א, אמר לתלמידיו בשיבת מיר: "כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש, הוא אדם גדול וגאון עצום, גם לגבי הדורות הקודמים". הרבי היה שולח לו כוס של ברכה, עוגת דבש, או מצה, שהיה מחלק לחסידים, והוא קיבל זאת בהתרגשות רבה עד כדי דמעות. ובי"א ניסן

א חסידישע פארבריינגען

עם הגה"ח הרב חיים שלום דייטש, ראש כולל 'צמח צדק'

הרבי מחלק, לא תיקח?

הפריץ שלף את חרבו אך העגלון עמד בסירובו והיה מוכן למסור את נפשו • איך מתרגמים את מסירות הנפש לדור שבו אין פריץ ואין עגלון? • חסידים יודעים שצריך רבי, כי הרבי נותן כוח למסירות נפש • ומדוע העריך ה'חפץ חיים' את החסידים? • לרגל יום ההילולא ג' בתמוז

הפריץ צעק יותר ויותר, אבל זה לא שינה כלום. בסופו של דבר הפריץ שלף חרב ואיים עליו, אך העגלון סימן לו בידו שהוא יכול להרוג אותו – את הצלב הוא לא ינשק!

ראה הפריץ כך והחזיר את חרבו לנדנה. לאחר מכן דרש שיביאו לפניו את הכומר המקומי. הפריץ זרק את הצלב על הקרקע ודרש מהכומר שיעשה עליו צרכים. הכומר אמר: "מה פתאום, זה קדוש!", אבל הפריץ שלף שוב את החרב ואיים עליו. בשלב זה הכומר נכנע, ועשה מה שעשה. הפריץ עמד שם נדהם – כומר משכיל ומכובד מבזה את הצלב שלהם, והעגלון היהודי הפשוט היה מוכן למות ובלבד שלא לנשקו? הפריץ יצא מבולבל לגמרי. הוא כבר לא המשיך בביקור אלא נסע הביתה.

שמעו של המעשה התפשט בכל העיירות, והגיע גם לאדמו"ר מקוידנוב, שהתגורר לא הרחק משם. אחרי ששמע את הסיפור אמר האדמו"ר: "היהודי הזה לא יוציא את שנתו או שישתגע". ר' שלמה חיים היה אומר שאכן אחד מהם קרה, אבל אין הוא זוכר איזה מהם. איך זה יכול להיות? מסירות הנפש של העגלון הייתה התגלות עצם הנשמה, וכדי לקבל התגלות כזו חזקה צריך כלים חזקים, שיחזיקו את האור הבלתי מוגבל – וזה תורה ומצוות, כמו שכתוב בתנאי. מאחר שהיה אדם פשוט, לא היו לו כלים. הוא לא הצליח להכיל את האור של עצם הנשמה, והתפוצץ.

מסירות נפש לקום בבוקר

אז מהי מסירות נפש בימינו? זה משתנה מאדם לאדם. יש כאלה שאצלם זה ללמוד תורה. אין להם שום תענוג וכלל זאת הם יושבים ולומדים. יש שאצלם זה שמירת העיניים. יש שאצלם זה לא להכניס הביתה אינטרנט או לא להסתכל בעיתון. הצד השווה שבהם, שאין לזה מקום על-פי שכל. אתה לא יודע להסביר על-פי טעם ודעת למה אתה עושה כך. מישהו אמר לי פעם שיש לו דרך להסביר למה טוב לשמור את העיניים, כי אם לא נוהרים, הדבר פוגם בשלום בית. אז הוא מתנהג על-פי טעם ודעת ושומר את העיניים, אבל מה קורה כשהטעם והדעת לא עובדים? למסירות נפש יש כוח לעבוד גם כשאין היגיון. אני זוכר שנסעתי פעם עם יהודי חסיד לטבריה, והוא אמר לי בדרך: "האם יש תענוג גדול יותר מלשבור תאוה?" אצלו זה התענוג הגדול ביותר... אבל לפעמים החשבונות האלה לא עובדים, ואז רק כוח מסירות הנפש מחזיק אותנו.

מאיפה בא הכוח הזה? מסירות נפש קיימת בכל יהודי, אבל היא מכוסה. כדי שעצם הנפש תתגלה, צריך את הכוחות שמקבלים מרועה ישראל. משה רבנו שבכל דור מכניס לנו כוחות כאלה של אמונה מעבר לטעם ודעת. "הלכתי לישון מאוחר, יש לי שיעור מוקדם בבוקר, אבל האם כדאי לקום עכשיו? מוטב לישון עד מאוחר, לקום רענן וללמוד כל היום יותר טוב". על-פי שכל הוא נראה צודק, ואם בכל זאת הוא קם, זה רק בכוח מסירות הנפש. הרבי הגדיר זאת פעם במכתב: "מסירות נפש זה דווקא כך ולא אחרת". כשמגיעים

המאמר האחרון של הרבי, אותו אף חילק בידו הקדושה לחסידים, ימים אחדים בטרם נפל למשכב, נקרא 'ואתה תצווה'. למרות שהמאמר נאמר מפי קודשו כבר כמה שנים קודם לכן, הרי זה המאמר האחרון שהגיה לקראת הוצאתו לאור וכאמור חילק אותו במו ידיו לציבור. ובאמת זה המאמר שמתמצת את המסר שלו בצורה המזוככת ביותר. לכן כל שנה בג' תמוז, ביום שבו הרבי הסתלק מאיתנו, החסידים נוהגים ללמוד את המאמר הזה.

יש במאמר הזה כמה עניינים יסודיים. הרבי מסביר שם שבכל דור יש צדיק שהוא התפשטות של משה רבנו, 'משה שבדור', והוא משמש רועה ישראל. לדור שלנו שתי משימות עיקריות. המשימה הראשונה היא לחיות מסירות נפש. את העניין הזה מביא הרבי מחותנו, הרבי הרי"צ. הוא היה רבי של מסירות נפש.

אבי סיפר שבהיותו ילד בתלמוד תורה 'עץ חיים' בירושלים, הרבי הרי"צ ביקר בארץ ובא גם אליהם לביקור. המלמד הכין אותם לאורח החשוב ואמר: "הרבי שיבוא לבקר בא אלינו מרוסיה, ודעו לכם – הוא בעל מסירות נפש". היום כולם מחפשים ישועות, אבל הרבי הקודם השריש עניין אחר – לחפש מסירות נפש.

המשימה השנייה, ששייכת תמיד אבל במיוחד בדור שלנו, היא לכאוב על הגלות. אפילו שטוב לנו בגשמיות ואפילו ברוחניות, צריך לכאוב על כך שאין לנו משיח.

איך אנחנו אמורים למלא את המשימות האלה? בכל תחום ביהדות צריך לתרגם את מה שכתוב בתורה להבנה של ימינו. החכמה הגדולה של הפוסקים היא לדמות דבר לדבר, לתרגם את מה שכתוב בגמרא לימינו. כך גם בתחום החסידות – מהי מסירות נפש בימינו? בימי רבי עקיבא מסירות נפש הייתה ללמד תורה ברבים. ברוסיה זה היה ללכת לבית כנסת. אם נדע מהי המהות של הדבר, נוכל גם לדעת איך לתרגם אותו בפועל.

הרבי אומר שמסירות נפש זו התגלות עצם הנשמה. זה דבר שונה מאוד מהתגלות של הכוחות הגלויים של הנפש, שאותם אנחנו מכירים יותר.

העגלון שלא הוציא את שנתו

שמעתי פעם סיפור מהמשפיע שלי בישיבה, ר' שלמה חיים קסלמן, על עיירה מסוימת בבלרוס, שהייתה שייכת לפריץ אחד. הוא היה הבעלים של כמה עיירות, ואחת לכמה חודשים היה יוצא לביקור בארמות שלו ועובר מעיירה לעיירה. בכל עיירה היו מקבלים אותו בכבוד, לאחר מכן היו מתאספים כולם בכיכר השוק, עורכים לו מסיבת פרידה ונותנים לו עגלה שתיקח אותו לעיירה הבאה. זו הייתה הדרך לכבד אותו.

באחת העיירות קיבלו את הפריץ לפי כללי הטקס, ואחר כך נתנו לו עגלה עם סוסים. בדרך כלל העגלון היה גוי, אבל כאן העגלון היה יהודי, איש פשוט מאוד. הפריץ רצה להתעלל ביהודי, הוציא צלב מהכיס ואמר לעגלון שינשק אותו. העגלון לא הסכים, והפריץ כעס. לא עלה בדעתו שעגלון פשוט יסרב לדרישתו. "אמרתי לך לנשק את זה!", צעק, והעגלון בסירובו.

ספר כזה. אלא שחשבתי שכנראה יהיה חומר לאיזה קונטרס קטן. אבל לא עלה על דעתי שמדובר בארבעה כרכים ובהם סיפוריהם של כ-140 גאונים וצדיקים.

במשך הזמן, בכל פעם שראיתי איזה סיפור השייך לנושא זה של הקשרים בין הרבי לצדיקי הדור, הייתי מעתיק זאת במחשב בקובץ מיוחד, בתקווה שאעשה בזה שימוש פעם. וכך לאט אבל בטוח, הצטברו הקטעים, ובעצמי נדהמתי מהכמות והאיכות של גדולי ישראל, מכל הסוגים, ספרדים ואשכנזים, חסידים וליטאים, שכולם היו קשורים אל הרבי בקשרי מכתבים, או שביקרו אצלו, והערכתו שהם רוצים שהערצתם אל הרבי תפורסם.

אז התחלתי לערוך את החומר. אולם מי שזכה לעבוד עם תוכנת 'איינשטיין' לפני למעלה מ-30 שנה, זוכר בוודאי את התקלות שהיו אז. והנה ביום בהיר אחד, כשהוספתי לקובץ הזה איזה קטע ונתתי הוראת "שמירה", התהפך כל הקובץ לשפה יוונית, וכל החומר הלך לאיבוד. כל אחד יכול להבין ולהרגיש את הצער שהיה לי, אבל הבנתי מזה שהעניין הוא כל כך חשוב עד שהס"מ נלחם בכל כוחו שזה לא יבוא לפועל, ולכן אותה תקלה הפכה לרגע מכונן ולאטגור שחייבים להתגבר עליו והחלטתי להתחיל לערוך את הספר מחדש ולהדפיסו בפועל ממש.

הגיעו הדברים לידי כך שהאדמו"ר זצ"ל התבטא כי מימות הבעש"ט לא היה מופת כזה, וכן היה רגיל על לשונו: "אני מקנא בעבודה של הרבי מלויבאוויטש, בכתפיים הרחבות שלו ובנחת רוח שהוא גורם בשמים"

הכרך הראשון נדפס בשנת תשנ"ה, חודשים אחדים אחרי ג' תמוז. וזוהי אחת הסיבות שקראתי לספר בשם 'שמן ששון מחברך', כי מלבד היות פסוק זה חלק מפרק מ"ה בתהלים (מ"ה שנים לתחילת הנהגתו בקודש של הרבי בשנת תש"י), הרי הפסוק בישעיה (סא, ג), אומר: "לְתַת לָהֶם פֶּאֶר תַּחַת אֶפֶר, שְׁמֵן שִׁשׁוֹן תַּחַת אֶבֶר". היה אז שבר כללי בעולם היהודי כולו וספר זה עווד את הרוח בלי כל ספק.

חשוב לציין כי כמעט כל ערך בארבעת הכרכים עבר את עין הביקורת של נשוא הערך שאודותיו מסופר או מישהו מוסמך מבני משפחתו או מתלמידיו, והיו גם הגהות חשובות מעבר לכך. היה זה, למשל, הגאון רבי מאיר מאזוז שעבר על כרכים א-ב והעיר הערות נפלאות.

מוכרחני לציין כי את העידוד הרב שאבתי והנני שואב עד עצם היום הזה מהברכות הרבות שהרעיף עליי הרבי. די אם אציין כי בשנת תשמ"ו, כשאבי ז"ל שהה בחצרות קודשנו, וניגש אל הרבי בעיצומה של ההתוועדות וביקש ברכה עבורי, אמר לו הרבי בקול רם: "ער זאל שרייבען נאך חיבורים" (עליו לכתוב עוד חיבורים).

אני תקווה ותפילה שאזכה למלא את הכוונה הקדושה, ליישם את ציוויו הקדוש ולהגדיל תורה ולהאדירה. ■

למסירות נפש, העניין אינו עומד עוד לדיון. אין אפשרות אחרת. ר' ראובן דונין היה חסיד מיוחד, בעל תשובה מחיפה. כשהיה צעיר בא הרבה לרבי והיה מדבר איתו בפתיחות. כל אימת שהעיק עליו משהו, היה נוקש בחדרו של הרבי ונכנס ומדבר עם הרבי. הוא היה פונה אל הרבי ישירות כמו חבר. פעם אחת אמר לרבי שאשתו מתלוננת: "למה אתה נוסע כל שנה לרבי ואני נשארת בבית?". הרבי ענה לו: "ראובן, אנחנו יהודים של מסירות נפש. היא צודקת, תישאר אתה עם הילדים ותשלח הנה את אשתך לקבל חסידות!". מי שמע על דבר כזה, שהבעל יישאר חודש שלם לבד עם הילדים ואשתו תיסע? מי שמע על דבר כזה? מכאן רואים שאם יש קושיה גדולה על הדבר, סימן שזו מסירות נפש...

בג' תמוז מקבלים כוחות מהרבי לעשות מסירות נפש, דברים בלי חשבון. אצל אחד זה לקום מוקדם. אצל השני זה ללכת להתוועדות. הוא אומר לעצמו, "מה פתאום ללכת להתוועדות עכשיו?", זה לא לפי התכנית שלו.

להתחבר לשקע

מה עושים כדי לקבל את הכוח הזה? סבא שלי היה אומר שיש מכשירים חשמליים, כמו מקרר, מכונת כביסה, שעלותם אלפי שקלים, אבל הם לא שווים כלום אלא אם כן מחברים אותם לשקע. ככה גם יהודי - אם אתה לא מחובר למקרר, לזרם, כל ההתחזקות לא תעזור. להתקשר לצדיק פירושו להתחבר לזרם. יש לכל יהודי מערכת שלמה מוכנה, אבל אם לא מחברים אותה...

מה עושים בשביל התקשרות עם הצדיק? הרמב"ן אומר: על-ידי שמביטים בו. הוא מסביר שהמחשבה של הצדיקים קשורה בעולמות עליונים, והמעשה קשור למחשבה. לכן מי שמסתכל על מעשיו של הצדיק, מתקשר גם עם המחשבה שלו. וזה מה שאומר הרבי, שמי שמתקשר איתי, לומד את השיחות ואת המאמרים, יהיה קשור איתי.

ההפך מהתקשרות זה מי שאומר "אני יכול לדאוג לעצמי. אקח איזה ספר ויהיה בסדר". כמו שמספרים על גוי אחד שגנב פעם תפילין. הוא היה בטוח שזה יהיה שווה הרבה כסף אצל היהודים. עובר יהודי ורואה שגוי מוכר תפילין. מה זה? הגוי אומר לו: "אל תדאג, זה מקורי, אני בעצמי סנדלר וייצרת את זה". הגוי חושב שאם הוא סנדלר ועובד עם עור, הוא גם יודע לייצר תפילין. אותו הדבר, אם יהודי חושב שבכוחו להסתדר לבד, למה לו להתקשר לצדיקים? "רק הוא צדיק? גם אני יהודי, גם אני יכול". זה בדיוק מה שקורח טען בפרשת השבוע: "כל העדה כולם קדושים... ומדוע תתנשאו!". הוא אולי יכול, אבל עצם הנשמה לא תתגלה בו. לכן צריך רבי, רועה ישראל.

יש ספר ששמו 'מכתבי החפץ חיים'. בנו של החפץ חיים אסף וכינס בספר מכתבים ואמרות מאביו. דברים מאוד יפים. הוא כותב שם שבשנותיו האחרונות אביו, החפץ חיים, "החשיב מאוד את עדת החסידים". הוא אמר שיש להם עזות דקדושה, וכל הרוחות הרעות של החילון וההשכלה לא נכנסו אצלם. הם עומדים נגדו כמו קיר ברזל. הרי ידוע שיש כל מיני סוגים של חסידים, אבל מה שמשותף לכולם זה שהם קשורים לרבי.

היה זמן שהרבי החלים מהתקף לב. כשחזר לשגרת עבודתו, החסידים לא רצו להעמיס עליו יותר מדי, ולכן כשהילק כוס של ברכה במוצאי חגים או 'לעקאח' (עוגת דבש) לפני החגים, הרבה חסידים לא הלכו לקבל, כדי שלא יהיו תורים ארוכים והרבי לא יצטרך לעמוד הרבה זמן. אחר כך שמעו שהרופא הצמוד שלו אמר: "אתם חושבים שאתם עושים לרבי טובה? דעו לכם, המהות של הרבי היא לתת, והבריאות שלו תלויה בזה שהוא נותן. אם אין לו למי לתת, זה לא טוב".

הרבי אולי כבר לא מחלק לנו כוס של ברכה, לא עוגת דבש ולא שטרות לצדקה; אבל מסירות נפש הוא ממשיך לחלק לכל מי שרוצה, ובלי לחכות בתור...

לחיים, לחיים! שנהיה מקושרים בכל הלב. ■

נשמרתא דאורייתא

ביאורים מתורת חב"ד לרף היומי

מסכת שבת ק-קיג

ניסוך המים – מ"ם סתומה

תניא רבי יהודה בן בתירה אומר נאמר בשני ונסכיהם בששי ונסכיה בשביעי כמשפטם הרי מ"ם יו"ד מ"ם מכאן רמו לניסוך המים מן התורה (שבת קג, ב)

כלומר מ"ם דונסכיהם דריש ליה נפתוחה (רש"י)

ביאור תוכן עניין זה, שניסוך המים למדים ממ"ם סתומה ו"דריש ליה בפתוחה", יובן בהקדים ההבדל בין יין לבין מים (שבכל הקרבנות היה ניסוך היין, ואילו בחג הסוכות היה ניסוך המים):

יין עניינו הוא שמחה ותענוג, כמו שכתוב "תירושי המשמח אלקים ואנשים". ולאידך – מים, מצד עצמם אין בהם טעם, ולכן רק "השותה מים לצמאו מברך שהכל נהיה בדברו", כי רק הצמא נהנה משתיית המים.

יין ומים מסמלים שני אופנים בעבודת האדם לקונו: יין מסמל את עבודת האדם כשהיא בהבנה שכלית, וכתוצאה מכך עבודתו היא מתוך תענוג. ואילו מים מסמלים את עבודת ה' של האדם גם במצב ובאופן שאין לו שום תענוג בזה, ואף על פי כן הרי הוא עובד את ה' מתוך קבלת עול, מפני שזהו רצון הקב"ה, ויש לו "צמאון" לקיים רצון ה'.

ולכן למדים עניין ניסוך המים ממ"ם סתומה דוקא. דהנה מבואר בגמ' להלן (קד, א) "מ"ם פתוחה מ"ם סתומה מאמר פתוח מאמר סתום", ופירש רש"י "יש דברים שנתן רשות לדורשן ויש שאתה מצווה לסותמן כגון מעשה מרכבה", דהיינו נגלה דתורה ונסתר דתורה.

אחד מהחילוקים בין נגלה דתורה לנסתר דתורה הוא, שלימוד נגלה דתורה הוא אודות עניינים שמציאותם נראית ונגלית לעיני בשר, והלימוד עצמו הוא בסברות של שכל אנושי, וכמ"ש "כי היא חכמתכם ובינתכם (אפילו) לעיני העמים", בדוגמת יין שיש בו תענוג. ואילו הלימוד בפנימיות התורה הוא אדרבא – אודות ביטול מציאות העולם, ואופן הלימוד הוא, לא בסברות שעל פי השגת שכל אנושי, אלא להפך – שמניח שכלו הצידה ומבטל את עצמו לקבל העניינים כפי שהם על פי קבלת האריז"ל וכו'. וזהו בדוגמת מים שאין בזה תענוג מצד עצמו, כי אם כשיש לו צמאון לזה. והעבודה היא לחבר ולאחד בין לימוד הנגלה והנסתר, שגם לימוד תורת הנגלה, יהיה באופן הביטול שבלימוד פנימיות התורה.

וזהו שניסוך המים (עם מ"ם פתוחה) נלמד

ממ"ם סתומה "סתום ועשאו פתוח", שלימוד ה"סתום" – פנימיות התורה, ישפיע על ה"פתוח" – שגם לימוד הנגלה יהיה באופן הביטול של ה"סתום", כנ"ל.

(ע"פ שיחת שמחת בית השואבה תשי"ג סכ"ה-כ"ז)

אותיות – גילוי ההעלם

אל"ף בי"ת אלף בינה, נימ"ל דל"ת גמול דלים, מ"ט פשוטה כרעיה הנימ"ל לגבי דל"ת וכו' א"ת ב"ש וכו' (שבת קד, א)

העניין בכל זה הוא, דהנה כ"ב אותיות התורה הם כ"ב מיני המשכות וגילויים, וכמו אצל האדם, עניינם של האותיות הוא המשכת וגילוי השכל שלו (שעל ידי אותיות הדיבור מתגלים השכל והמדות של האדם) לזולתו (וגם בתוך האדם עצמו, גילוי והמשכת השכל שלו לעצמו, היינו מה שהוא יודע את שכלו והרגשותיו, הוא על ידי "אותיות המחשבה"), ולכן הם נקראים בשם אותיות – מלשון "אתא בוקר", שהוא עניין המשכה בגילוי. וכך גם למעלה – ההמשכה והגילוי של הספירות נקראים "אותיות".

וכמו שכל הדברים שלמטה משתלשלים מעניינם למעלה – כן הוא גם בנוגע לאותיות, שכל אות ואות מכ"ב האותיות שלמטה היא נמשכת ומשתלשלת מעניינה למעלה (האל"ף שלמטה – מהאל"ף שלמעלה. הבי"ת שלמטה – מהבי"ת שלמעלה וכו').

ולכן כל אות ואות רומזת על עניינים נעלים – על המשכות וגילויים שונים שלמעלה, ועל עניינים שונים בעבודת ה' וכו"ב, מכיוון שכל אות נמשכת ומתאימה לאותה האות שלמעלה.

ומכיוון שבלשון הקודש כל פרט ופרט הוא בתכלית הדייק (כידוע שלשון הקודש אינו לשון הסכמי ח"ו) הנה כל הפרטים דכל אות כמו שנקבעו בלשון הקודש – כמו שם האות וצורתה – רומזים על העניינים דהאות הרוחנית שהיא שורש האות שלמטה. כי כמו שבכל הדברים הנה שם הדבר אשר יקראו לו בלשון הקודש רומז על עניינו, כן הוא גם באותיות שעניינה של כל אות מרומז בשמה. וכמו כן הוא גם בנוגע לצורת ותמונת האותיות, שהן הלכה למשה מסיני, שכל תמונה ותמונה מרמזת על עניינים נעלים.

והנה כל אות רוחנית יש לה שייכות עם עוד אותיות, וזהו עניין חילופי ותמורות האותיות מה שאות אחת מתחלפת באות אחרת, שהוא

מצד השייכות שלהן בתוכן. וזהו עניין האל"ף בי"ת דא"ת ב"ש ושאר האלפ"י ביתות. וכן האותיות שהן בסמיכות זה לזה יש להן שייכות זו לזו והן המשך אחד, וכמו גימ"ל דל"ת, שפירוש הסמיכות של אותיות אלו הוא שהגימ"ל משפיע לדל"ת, ועל דרך זה בשאר האותיות.

(ספר הערכים חב"ד – ערך אותיות)

שלושת שלבי ההשפעה

גימ"ל דל"ת גמול דלים (שבת קד, א)

הרמוז הוא לא רק בהבנת האות ג' וד', אלא גם במספרן:

ויובן על פי משל מהשפעת שכל וחכמה מרב גדול לתלמיד קטן הערך, שאין ערך כלל לתלמיד לגבי הרב כך שיוכל לקבל השכל כמו שהוא אצל הרב ברוחב חכמתו ובינתו. ועל כן כאשר הרב ירצה להשפיע לתלמידו, יצטרך לעבור ג' שלבים עד שתגיע השפעתו לערך שכלו של התלמיד.

בתחילה צריך הרב לסלק על הצד את שכלו העצמי, ולהמציא שכל השייך לערך השגת התלמיד. אחר כך ירחיב את השכל השייך לערכו של התלמיד בהסברות שונות וראיות ודוגמאות. אמנם למרות שהשכל שהמציא הוא בערכו של התלמיד, מכל מקום הרי זה עדיין כפי שהוא בשכלו של הרב ולפי אופן ההשגה שלו, ועל הרב להוריד את ההשגה שתהיה מותאמת לפי כלי הקיבול של התלמיד.

והנה אחרי שהשכל מתקבל אצל התלמיד, הרי הוא משתנה עוד יותר מאופן ההשפעה של הרב, כי התלמיד מפרש את השכל לפי התפיסה והשמיעה שלו, וכאן בא שלב רביעי. ולכן נרמזת ההשפעה באות ג', והקבלה באות ד'.

והנמשל הוא אצל הקב"ה, שהשפעתו לעולמות היא על דרך שלושת השלבים הנ"ל, הנרמזים בג' אותיות שם הוי"ה: היר"ד, שהיא האות הקטנה ביותר, מורה על צמצום האור הקודם והמצאת נקודת ההשפעה לעולמות. אחר כך הה"א, שיש לה ג' קוין, מורה על הרחבת ההשפעה לאורך ורוחב ועומק. אחר כך האות וא"ו היא המשכה וההורדה לכלי המקבל. והאות ה"א השניה מורה על הקבלה גופא (בהתאם לכך שאות ה"א מורה על ספירת המלכות, בחינת המקבל).

(על פי לקוטי שיחות חכ"ו ע' 46)

המשך תרס"ד (הוצאה חדשה) ע' צרה)

מפנימיות התורה אין יניקה

מ"ם פתוחה מ"ם סתומה מאמר פתוח
מאמר סתום (שבת קד, א)

ט דברים שנתן רשות לדורשן וט שאתה מצווה לסותמן
נגון מעשה מירכבה (ר"ט)

מבואר בספרים (בחי ר"פ ויחי, ועוד) שמ"ם פתוחה מורה על הגלות, וכפי שנרמז בפסוק "חומות ירושלים אשר המ פרוצים", ומ"ם סתומה מורה על הגאולה, כמ"ש "לסרבה המשרה ולשלום אין קץ", דקאי על זמן הגאולה.

והנה רש"י כאן מבאר דמ"ם פתוחה קאי על דברי תורה ("שנתן רשות לדורשן"), וצ"ב איך זה יתאים עם המבואר בספרים דקאי על זמן הגלות?

ויש לבאר, דהנה עניין הפרצה ברוחניות הוא זה שבזמן הגלות יש לחיצונים יניקה מהקדושה. ואם כן, זה שמ"ם פתוחה קאי על דברי תורה היינו בחינה כזו שאפשר להיות ממנה יניקה לחיצונים. ובפשטות, שעל ידי לימוד התורה יכול לבא לעניין של ישות ח"ו, כיון שהלימוד הוא בעניינים המובנים בשכל אנושי, הרי זה שלומד יותר יכול לבוא להרגיש את מציאותו.

אמנם כל זה הוא בנגלה דתורה ("שנתן רשות לדורשן"), שהוא "מאמר פתוח", אבל מפנימיות התורה [מאמר סתום] אי אפשר להיות יניקה לחיצונים, כיון שעם היות שגם פנימיות התורה באה בהבנה והשגה, מכל מקום יסוד הלימוד אינו בהבנה והשגה, כי אם בקבלת העניינים כמו שהם, וגוף הלימוד הוא בביטול מציאות העולמות והנבראים, ולכן זה נרמז במ"ם סתומה כיון שאי אפשר להיות מזה יניקה לעניין של ישות ח"ו, ואדרבא, ע"י לימוד פנימיות התורה פועלים באמת סתימת חומות ירושלים, "לסרבה המשרה ולשלום אין קץ".

(ע"פ שיחת שמחת בית השואבה תשי"ג סכ"ד)

התחכמות היצר

כך אומנותו של יצר הרע היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה (שבת קה, ב)

היצר הרע הוא אומן במלאכתו, וידוע שאם יבא לאדם תיכף לומר לו לעבור עבירה, לא ישמע לו, ולכן בתחילת הזדווגותו לאדם הרי הוא אומר לו עשה כך, היינו שיעשה מצוה אבל שסיבת עשיית המצוה תהיה כיון שהיצר הרע אמר לו, היינו שיקיים מצווה כיון שיש לה הכרח שכלי, או מחמת איזו פניה ח"ו, ובוזה מכניס היצר את האדם לרשותו, ולמחר אומר לו עשה כך, היינו שמוצא לו בתורה גופא היתרים להקל בקיום המצוות, וכך מפילו בישתו עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה עבירה גמורה.

(ע"פ קונטרס דרושי חתונה תרפ"ט, לקו"ש ח"ג ע' 900)

עוקר את הבריאה מעשרה מאמרות

אמר רב ששת האי מאן דתלש כשותא מהוימי וחיגי הויב משום עוקר דבר

אנכי נומריקון אנא נפשי כתבית יהבית (שבת קה, א)

וזהו החידוש דמתן תורה על התורה שלמדו כבר האבות והשבטים, כי הם השיגו רק את חכמתו יתברך, אבל במתן תורה התחדש שבלמוד התורה תופסים בעצמותו ("אנא נפשי") יתברך.

(ד"ה וידבר אלוקים תשכ"ט)

בין גדולי דורות הראשונים לגדולי דורות האחרונים

אם ראשונים בני מלאכים או בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים או כחמורים (שבת קיב, ב)

מצאנו הרבה בתלמוד מעניינים כאלו, וכמ"ש לבן של ראשונים כפתחו של אולם ושל אחרונים כפתחו של היכל ואנן כו' ואנן כו' כדאיאת בפרק בכל מערבין, ואע"פ שהיו בדורות קרובים זה לזה. ולכאורה אינו מובן, וכי לא יארע שימצא בהדורות האחרונים מי שיהיה לו בתולדה שכל עמוק מאד יותר מבדורות הראשונים.

ומזה מובן שבשום אופן אי אפשר לומר שהבנתם ושכלם היה רק ע"פ שכל אנושי בלבד, כמו השכל וההבנה דשאר בני אדם, אלא שכלם בתורה היה באופן אחר לגמרי שהביטו וראו בחכמה דתורה כמו שהיא למעלה, וכל אחד לפי שורש נשמתו וחלקו בתורה. שהתורה כולה בכל חלקי פרטיה הן שבכתב והן שבע"פ, הן בעיקרי ההלכות והן בהגזרות וסייגים ומנהגים וכדומה, היא כולה אלקית, וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כו'. והיו רואים ומביטים למעלה ואח"כ המשיכו זה בעיון והבנה דשכל אנושי שלהם.

(לקוטי לוי יצחק אגרות קודש ע' 108)

שביתה מדיבור

דבור אסור הרהור מותר (שבת קיג, ב)
העניין הוא דהנה כתיב כי ששת ימים עשה וגו' וכיום השביעי שבת. ולכאורה אינו מובן שהרי הוא ית' מחדש בכל יום מעשה בראשית בעשרה מאמרות, וגם בשבת מחדש להיות השפעת והמשכת החיות, שאילו היה מסתלק כרגע ח"ו היה העולם חוזר לאין ואפס?
אלא שביום השבת שבת ה' מבחינת עשייה ודיבור, וחיות העולמות בשבת הוא מבחינת מחשבה.

וההבדל בין מחשבה לדיבור ומעשה הרי מבשרי אחוזה, שהדיבור הוא התגלות העלם מחשבתו אל זולתו, ואילו מחשבה הוא לעצמו בלתי המשכה אל הזולת. ודברה תורה בלשון בני אדם, שגם אצל הקב"ה יש בחינת דיבור ומעשה, והתהוות העולמות מבחינת הדיבור היינו בבחינת התגלות אל הזולת, שהעולמות הם בבחינת נפרדים ממקורם, אבל בהתהוות מבחינת מחשבה הרי העולמות הם בטלים למקורם.

ולחיות כי בצלם אלקים ברא את האדם, לכך צריך לשבות בשבת מפני כי בו שבת הקב"ה, והקב"ה שבת מבחינת הדיבור, אלא התלבשות אור אין סוף ברוך הוא להיות ולהחיות הברואים ולחדש בטובו מאין ליש בשבת הוא בבחינת המחשבה לבדה. ולכן דיבור אסור הרהור מותר.

(על פי לקו"ת דרושים לשבת שובה טו, ב-ג)

מגידולו . . אמר אביי האי מאן דתלש פיטרא מאונא דחצבא מיחייב משום עוקר דבר מגידולו (שבת קז, ב - קח, א)

העניין יובן בהקדים דהנה ידוע שבשבת הוא עליית העולמות למקורם, והוא עניין ביטול היש אל האין, שלא יהיו העולמות בבחינת יש ודבר בפני עצמו אלא יהיו מתבטלים ונכללים במקורם. וכן הוא ג"כ בעבודת האדם, כידוע ששבת אותיות תש"ב וכמ"ש תשב אנוש וגו', כי השבת היא בבחי' תשובה עילאה שתשוב הנפש עד ה' ממש ותעלה מעלה מעלה למקורה ולדבקה בו ית' ביחוד נפלא, ובפרט בתפילות השבת.

וזהו איסור תולש בשבת, כי כח הצומח שבארץ הוא הארה מאין סוף ברוך הוא ע"י דבר ה' "תדשא הארץ" שמאמר אלוקי זה מלובש בארץ וממנו הוא הצמיחה, וכיון שבשבת הוא זמן ביטול היש ועלייתו והתכללותו במקורו, לכן כל הדברים הצומחים ממנו צריכים להיות מחוברים בו בשבת.

ועל דרך זה הוא בכל עוקר דבר מגידולו - שאסור להפרידו ממקורו להיות נעשה יש בפני עצמו, כי שבת הוא זמן עליית העולמות וביטולם למקורם למהו אחד באחד.

(ע"פ אוה"ת שלה ע' א'תתכא.
ד"ה ויהיו בני במדבר תרל"ג)

עבודתנו כ"חמורים"

אם ראשונים בני מלאכים או בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים או כחמורים (שבת קיב, ב)

עם היות שמארו"ל זה מבטא את גודל ירידת הדורות, מכל מקום ממוצא דבר אנו למדים את תוכן העבודה דעקבתא דמשיחא, שבזמן הראשונים שהיו "בני מלאכים" ו"בני אנשים", הנה עיקר עבודתם היה על פי השגת השכל והדעת, כפי ערך מעלת מדרגתם, אמנם בדורות האחרונים עבודת ה' היא "כחמורים" היינו לא על פי טעם ודעת, אלא מתוך קבלת עול מלכות שמים שלמעלה מהבנה והשגה.

ובאמת בעניין זה הנה הביטול לאלקות שבדורות האחרונים הוא יותר מדורות הראשונים, שאצל ה"ראשונים כמלאכים" וכו', הנה השגת המוחין מבלבל ומעלים על הביטול דקבלת עול, משום שבעבודה שע"פ ההשגה מודגשת מציאותו של האדם. משא"כ בדורות האחרונים שהעבודה היא מתוך קבלת עול מלכות שמים בתכלית, שבוזה מודגשת מציאותו של האדון - הקב"ה.

וזהו ג"כ הרמז בפסוק "והיה עקב תשמעון", דקאי על סוף הזמן ד"היום לעשותם" (ראה בעה"ט, ראב"ע ומכ"ן עה"פ). שהעבודה בעקבתא דמשיחא היא - "תשמעון" - קיום המצוות מתוך קבלת עול מלכות שמים גרידא.

(ע"פ שיחת ש"פ עקב תשח"י)

אוצר אגרות קודש

לכבוד יום ההילולא של
כ"ק אדמו"ר
מליובאוויטש זי"ע

יחולק חינם הספר
הנפלא 'אוצר אגרות
קודש' המכיל מכתבי
קודש של רבינו
בסוגיות שונות במרחבי
התורה, ועצות והדרכות
בעבודת השם

לעילוי נשמת הרה"ח
ר' יהודה ליב
בן הרה"ח המשפיע
ר' פרץ ז"ל מאצקין

מוקדי החלוקה בין השעות 6 - 9 בערב:

יום המישי, ג' תמוז

ירושלים: גני גאולה - בית הכנסת נחלת עקיבא / הר נוף - בית הכנסת אמרי שפר / בוכרים - בית כנסת מוסיוף / בני ברק: בית הכנסת איצקוביץ / בית כנסת הגדול / שיכון וז'ניץ - בית הלל / ביתר עילית: רחבת שטיבלאך באר אברהם - האלמין / מודיעין עילית: בית הכנסת 'היכל יצחק' - חפץ חיים 6

יום רביעי, ב' תמוז

ירושלים: בית הכנסת אור הצפון / בית וגן - בית כנסת הגר"א / בית ישראל - רחבת ישיבת מיר / בני ברק: בית הכנסת איצקוביץ / בית הכנסת קהל חסידים - רמת אהרן / בית כנסת אור החיים - רבי עקיבא 133 / קרית הרצוג - רחוב חנקין 10 / ביתר עילית: שטיבלאך קהל חסידים רחוב פחד יצחק / מודיעין עילית: בית הכנסת ירוסלב - רשב"י 21 / אלעד: מרכז מסחרי - נחלת יצחק